

letalci, so eksplodirale v globini 8 do 10 metrov, kjer so oklepi bojnih ladij bolj tanki. Bombe tehtajo 10 do 12 centov. Eno od teh bomb so vrgli iz aeroplana na trdo zemljo, kjer je izkopala luknjo, ki je bila široka 35 metrov in 7 metrov globoka.

Na Angleškem gradijo čisto nove podmornice. Leta 1901 so gradili podmorske čolne ki so bili težki 120 ton. Danes je ponos angleškega bojnega brodovja podmornica od 3.500 ton. Njena hitrost pod vodo je tako velika, da lahko sledi glavnemu brodovju, akoravno to vozi s polno paro. Podmornica je dolga 120 metrov in 10 metrov široka. — Oborožena je s 6 15 centimeterskimi topovi. Na njej je zložljivo letalo, 12 oficirjev in 108 moških. Najnovejša iznajdba so angleške podmornice, ki tehtajo 10 tisoč ton.

Tehnika vojnih letal je zelo napredovala. Angleži izdelujejo letala iz jekla, ki so pa lažja nego druga navadna za potniški in tovorni promet. Amerikanski inženjer Handershof je izumil motor za letalo, kojega gonilna sila je zemeljska magnetična moč. Iznajdbo prikriva ameriško vojno ministrstvo kot največjo skrivnost.

Vse te našete novotarije glede uničevanja človeškega življenja in imetja niso nič v primeri z iznajdbami na polju strupenih plinov, ki obetajo smrtno zastrupljenje ljudi v milijonskih množinah. Stroj bo prevladoval v bodoči vojni, vendar kakor neoborožen človek v zaledju bosta hrana za kanonske krogle, bombe in strupene pline.

Psi kot uprega.

Našim čitateljem je že znano, da odreče na severnih krajih vsako moderno prevozno sredstvo in je prebivalec vednega snega navezan le na psa. V zadnjem času so sicer delali poskuse z avtomobilnimi sankami, a je tozadevno ostalo le pri preizkušnji. Najboljši in danes še vedno moderni prevoznik mrzlega severa je pes, katerega nazivajo »malamut«. Na zunaj zgledajo živali kakor naši volčji psi. So rumenkaste ali sivkaste barve, košatega repa in precej postavni. Ne lajajo po vzgledu drugih pasjih tovarišev, pač pa nekako javkajo. Glavno izhodišče severnih psov je mesto Fairbanks na severoameriškem polotoku Alaska. V toplejših — poletnih mesecih se podijo živali prosto okrog, da se zletijo in naberejo moči za težavno zimsko uprego.

Si ne smemo predstavljati, da je sanjanje s pomočjo psov kaj posebno prijetno, ampak edina možnost, da prevažajo severni narodi tovore in izdelke iz enega kraja v drugega. Pes »malamut« je svoje vrste žival, ki bi spravila slovenskega voznika ob pamet, da o potrpežljivosti niti ne govorim. Predvsem se drži navade, da zgrize vse, kar more doseči z zobmi. Uniči prevozno opremo, da, celo kovinasto posodo, iz katere žre. Večina teh psov je lena, požrešna, rada popada, drugi pa so pridni, kažejo veselje do dela in so z vsem zadovoljni. Ljubijo in so udani le onemu, ki jih hrani in le tako dolgo, do-

kler prejemajo iz njegovih rok vsakdanjo hrano.

Ubogajo le enemu človeškemu glasu, ki jim je znan. Svoj tek uravnavajo le po eni roki, ki jih stalno vodi in maha nad njimi z bičem, katerega pa sicer videti ne morejo in ga razčesajo na drobne kose, ako ga pri počitku gospodar ni skrbno skrnil.

Imajo to slabo lastnost, da se radi ustavljajo in se zagledajo v kak grm ali drevo. Ako je vodilni pes radovednej in se ustavi, postaja cela kolona in po dvajsetkrat v eni uri.

Vodilni pes, ki vleče sani kot prvi, je 10 do 12 krat dražji od vseh drugih. — Navadno je starejša žival, ali pa manjša, prebrisana psica.

Severni človek pozna tri vrste sani: Inuit, Hudson-Bay in indijanske. Najbolj praktične so Hudson Bay. So to sani iz 3 do 4 metre dolgih in na srednjem koncu zakrivljenih desek. Obe sančnici drže skupaj povprečni hodi. Tovor zavijejo v kožo severnega jelena in ga pritrdijo z jermeni na sani. Pred sani pride eden za drugim vpreženih toliko psov, kolikor je naklada težka. Psi imajo majhne komate iz usnja. Inuit sani so iz mehkega smrekovega lesa, sančnice iz čeljusti od kita. S temi prevažajo le po onih pokrajinah, katere pokriva najbolj gladki led.

Glede izdelave najlažje so indijanske sani. Napravljene so iz brezovega lesa, povprečne deske so pritrjene k sančni-

cam z jermeni. Sančnice in jermenje pred uporabo polijejo z vodo, da ta — zmrazne in drži led sanke bolj skupaj nego železje. Pred indijanske sani vprežejo dva psa vstric in enega vodnika naprej.

Na ene sani naložijo po 300 do 400 kg. Psi tečejo na uro 8 km. Voznik, ki vodi prevoz, mora stopati poleg vodilnega psa, ker sicer bi mu cela vprega takoj ušla.

V prehrani je severni pes zelo skromen. Dobi enkrat na dan po eden in pol do dva funta (funt pol kg) posušenega ribjega mesa. (Rib je po severnih krajih zelo veliko.) Psi hranijo enkrat na dan in to še le tedaj, ko so prišli na za isti dan določeni cilj.

Psi izgledajo na zunaj dobro rejeno, v resnici so suhi, da jim šklebetajo kosti. Nikdar jih ni treba spraviti pod streho, ker prestopijo najhujše snežene burje ter meteže z lahkoto čisto pod milim nebom. Žival se uleže pred človeški šotor in se puste zamesti od snega.

Najhitrejšje teče severni pes v mesečni noči, ko mu primrzne sneg na tace in ga podžiga mrz k urnejši hoji.

Trgovina s pasjo vprego je po vedno zasneženih severnih pokrajinah zelo razširjena. V omenjenem mestu Fairbanks na Alaski se vršijo vsako leto pasje tekme. Tekem s pasjo uprego se udeleži na tisoče lastnikov najboljših psov. Severni pes, ki je bil odlikovan na tekmi, je vreden do 140 tisoč Din.

Listnica uprave.

Naše slike. Današnjemu Slovenskemu Gospodarju smo priložili prvo številko Naših slik. Majhna je še ta številka in neobogljena, kakor vsak novorojenček. Upamo, da bomo že prihodnji mesec mogli pokazati, da je ta novorojenček zrastel in se razvil v krepkega dečka in da je trdnega zdravja. Upamo tudi, da bodo Naše slike kmalu veselje vseh naših bralk in bralcev. Pošiljajte nam lepe in dobre fotografije naših krajev in vasi, zgodovinskih znamenitosti (gradov, starih znamenj, razvalin itd.), svojih lepih posestev in vzornih gospodarstev, raznih dogodkov v naših krajih (gostije, zborovanja, prireditve itd.), slike in fotografije narodnih noš, sploh vse, kar je kolikaj zanimivega. Kar bo primerno, bomo ob priliki objavili. Kupujte pri trgovcih, ki oglašajo v Naših slikah in v Slovenskem Gospodarju!

»Slovenski Gospodar« stane: Letno Din 32.—, polletno Din 18.—, četrtletno Din 9.—, za inozemstvo letno Din 64.—.

Nove knjige.

Jugoslovanski obrtnik, glasilo Zavoda za pospeševanje obrti TOI v Ljubljani. Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani je sklenila na svoji plenarni seji, dne 15. novembra lanskega leta, da osnuje v svojem delokrogu poseben zavod za pospeševanje obrti. V programu dela, ki si ga je začrtal ta zavod, je rečeno tudi, da bo zavod za pospeševanje obrti podpiral strokovno glasilo, ki bo zastopalo prizadevanja in težnje zavoda. Glasilo zavoda za pospeševanje obrti, ki ga je izvolila Zbornica za trgovino, obrt in industrijo, je »Jugoslovanski Obrtnik«. Je to izključno strokoven list, ki bo skrbno

zasledoval vse pojave, ki so v zvezi z napredkom in dvigom naše domače obrti, da ga bo brez dvoma vsak obrtnik s pridom čital. List bo izhajal spočetka vsakih 14 dni, veljal pa bo celoletno 25 Din, polletno 13 Din, četrtletno 7 Din, posamezne številke pa bodo veljale 1 Din. Uredništvo se bo potrudilo, da pridobi za sotrudnike naše najboljše moči in strokovnjake; obrtniki, tudi podeželski, pa naj list podprejo z naročnino.

Čitajte... Toda prepogosto ljudstvo ljubi tako pripovedovanje, take ljudi, od nekdanjih jih je ljubilo in v svoji ljubezni je preprost človek zdrav konservativec. Zato bo ljubilo tudi to zgodbo iz svetovne vojne... tako piše »Slovenec o povesti« A njega ni... ki je našla širom Slovenije že mnogo prijateljev. Nabavite si jo čimprej, da ne bo morda prepozno. Dobi se v obeh Cirilovih knjigarnah v Mariboru ter v knjigarnah v Celju. Stane samo 15 Din.

Trtne cepiljenke, jamčeno rašne, zdrave in sortno čiste dobite pri drevosnici Dolinšek — Kamnica, p. Maribor. 123

NOV SANATORIJ

za

103

ženske bolezni v Mariboru

Špecialist za ženske bolezni in porode Dr. Benjamin Ipavc v Mariboru se je preselil na konec Prešernove ulice, ki se pričenja pri veletrgovini Turad v novozgrajeni sanatorij ob Tomšičevem (prej Kokošnikovem) drevoredu in ordinira vsak dan od 9—11 ure dopoldne in od 3—4 ure popoldne.